

СЭРЭЛТ ДӨЛ АУДИТ ХХК

Монголын МНБИ болон ТМЗН-ийн гишүүн байгууллага

“АЙТҮҮЛС” ХК

(Монгол улсад бүртгэлтэй аж ахуйн нэгж)

Аудитлагдсан санхүүгийн тайлан

2020 оны 12 дугаар сарын 31

Улаанбаатар хот

2021 он

Хаяг: Чингэлгэй дүүрэг, 4-р хороо,
Сүхбаатарын гудамж, Peace Building, 302 тоот
Утас: 99093541, 88002321; Факс: 976-11-327230;
Цахим шуудан: altantsetseg@sdaudit.mn

2021.03.18 № СТА/21-18
танай _____ -ны № _____ -т

Г **ХАРААТ БУС АУДИТОРЫН ТАЙЛАН** Г

Дүгнэлт

Бид “Айтүүлс” ХК-ний 2020 оны 12 дугаар сарын 31-нээрх санхүүгийн байдлын тайлан, жилийн эцсээрх орлогын дэлгэрэнгүй тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайлан болон ач холбогдол өндөртэй нягтлан бодох бүртгэлийн чухал бодлогын хураангуйг багтаасан санхүүгийн тайлангийн тэмдэглэлээс бүрдсэн санхүүгийн тайланд аудит хийж гүйцэтгэлээ.

Бид “Айтүүлс” ХК-ийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний санхүүгийн байдал, уг өдрөөр тасалбар болгосон санхүүгийн үр дүн болон мөнгөн гүйлгээг бүхний л материаллаг зүйлсийн хувьд Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандарт (цаашид “СТОУС” гэх)-ын дагуу үнэн зөв, шударгаар илэрхийлсэн байна.

Дүгнэлтийн үндэслэл

Бид энэхүү аудитын ажлыг Аудитын Олон Улсын Стандарт (цаашид “АОУС” гэх)-ын дагуу хийж гүйцэтгэв. Уг стандартуудын дагуу бидний хүлээх үүргийг энэхүү тайлангийн Санхүүгийн Тайлангийн Аудиттай холбоотой Аудиторын Үүрэг Хариуцлага гэсэн хэсэгт тусгасан. Бид Нягтлан Бодогчдын Ёс Зүйн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс баталсан Мэргэжлийн нягтлан бодогчдын ёс зүйн дүрэм (цаашид “НБЭЗОУСЗ-ын дүрэм” гэх)-ийн дагуу Компаниас хараат бус ба эдгээр шаардлагуудын дагуух ёс зүйн бусад үүрэг хариуцлагаа бүрэн биелүүлсэн болно. Бидний олж авсан аудитын баримт нотолгоо нь аудитын дүгнэлт гаргах хангалттай бөгөөд зохистой үндэслэл болно гэж итгэж байна.

Аудитын гол асуудлууд

Аудитын гол асуудлууд нь бидний мэргэжлийн шийдлээр тайлант хугацааны санхүүгийн тайланд хийсэн бидний аудитад хамгийн их нөлөөтэй асуудал байна. Бидний гаргасан тайланд материаллаг хэмжээний аудитын гол асуудал байхгүй хэмээн тодорхойлж байна.

Бусад мэдээлэл

Удирдлага бусад мэдээллийн хувьд хариуцлага хүлээдэг. Бусад мэдээлэл нь жилийн тайланд орсон мэдээллээс бүрддэг боловч түүнд санхүүгийн тайлан болон аудиторын тайлан ордоггүй. Бидний санхүүгийн тайланд өгсөн дүгнэлт нь бусад мэдээллийг хамардаггүй бөгөөд бид бусад мэдээллийн талаар аливаа баталгаажуулалтын дүгнэлт

гаргахгүй. Санхүүгийн тайлангийн аудиттай холбоотойгоор бид бусад мэдээллийг уншиж, уг мэдээлэл нь санхүүгийн тайлантай материаллаг байдлын хувьд нийцэж байгаа эсэхийг авч үзнэ.

Хэрэв бид хийсэн ажилдаа үндэслэн бусад мэдээлэлд материаллаг буруу тайлагнал байна гэж дүгнэсэн бол энэ байдлыг тайландаа тусгах ёстой. Аудитын явцад бид энэ талаар тайлагнах зүйл байхгүй болно.

Санхүүгийн тайлангийн талаар удирдлага болон засаглах удирдлагын хүлээх хариуцлага

Удирдлага нь СТОУС-ын дагуу эдгээр санхүүгийн тайланг бэлтгэх, үнэн зөв толилуулах хариуцлага хүлээх бөгөөд мөн залилан эсвэл алдаанаас үүдэх материаллаг алдаатай тайлагналгүй санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх боломжтой болгоход зайлшгүй чухал гэж өөрийн тодорхойлсон дотоод хяналтуудын талаарх хариуцлагыг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ удирдлага Компанийн үйл ажиллагааг зогсоох юмуу татан буулгахаар төлөвлөсөн эсвэл ингэхээс өөр бодит сонголт байхгүй байхаас бусад тохиолдолд санхүүгийн тайлангуудаа гаргахдаа удирдлага тасралтгүй байх зарчмын дагуу үйл ажиллагаагаа зогсолтгүй явуулах компанийн чадамжийг үнэлэх, боломжтой бол тасралтгүй байх зарчимтай холбоотой асуудлуудыг тодруулах, нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг хэрэглэх үүрэг хариуцлагыг хүлээнэ.

Засаглах эрх мэдэл бүхий этгээдүүд нь Компанийн санхүүгийн тайлагналын үйл явцад хяналт тавих үүргийг хүлээнэ.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх хариуцлага

Бидний зорилго бол санхүүгийн тайлан нь бүхэлдээ залилан эсвэл алдаанаас үүссэн материаллаг буруу илэрхийлээс ангид эсэх талаарх үл үндэслэлтэй нотолгоо олж авах, өөрийн дүгнэлтийг илэрхийлсэн аудиторын тайланг бэлтгэх явдал юм.

Үл үндэслэлтэй нотолгоо гэдэг нь өндөр түвшний нотолгоо боловч АОУС-ын дагуу хийгдсэн аудитаар байгаа материаллаг буруу илэрхийллийг байнга илрүүлдэг гэсэн нотолгоо болохгүй. Буруу илэрхийлэх явдал нь залилан эсвэл алдаанаас үүсч болох ба хэрэв тэр нь дангаараа эсвэл нийтдээ санхүүгийн тайланд үндэслэн гаргасан хэрэглэгчдийн эдийн засгийн шийдвэрт нөлөөлөх магадлалтай бол материаллагт тооцогддог.

АОУС-ын дагуу хийх аудитын үед бид мэргэжлийн үнэлэмж, мэргэжлийн үл итгэх зарчмыг баримтлан ажилладаг.

Бид мөн дараах ажлуудыг хийсэн:

- Санхүүгийн тайланд залилан эсвэл алдааны улмаас санхүүгийн тайлан материаллаг буруу илэрхийлэгдэх эрсдлийг тодорхойлж үнэлсэн, тэдгээр эрсдэлд тохирохуйц аудитын горимыг боловсруулан хэрэгжүүлж, өөрсдийн дүгнэлтийнхээ үндэслэл болохуйц хангалттай, тохиромжтой аудитын баримт нотолгоог олж авсан. Зөвхөн нэг алдаанаас бус үгсэн хуйвалдсан үйл ажиллагаа, бичиг баримт хуурамчаар үйлдэх, санаатайгаар орхигдуулах, буруу илэрхийлэх болон дотоод хяналтыг орхигдуулах явдлууд багтсан байж болно.

Санхүүгийн тайлангийн аудитад Аудиторын хүлээх хариуцлага (үргэлжлэл)

- Компанийн дотоод хяналтын үр ашигтай байдалд дүгнэлт өгөх зорилгоор бүр тухайн нөхцөл байдалд тохирохуйц аудитын горим боловсруулахын тулд аудитын ажилтай холбоотой дотоод хяналтын талаар ойлголт олж авдаг.
- Ашиглагдсан нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын нийцэмжтэй байдал, нягтлан бодох бүртгэлийн тооцооллын ул үндэслэл, удирдлагын гаргасан холбогдох тодруулгыг үнэлдэг.
- Нягтлан бодох бүртгэлийн тасралтгүй байх суурийг удирдлага зохистой хэрэглэсэн эсэх, мөн олж авсан аудитын баримт нотолгоонд үндэслэн Компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаагаа үргэлжлүүлэн явуулах чадамжид мэдэгдэхүйц эргэлзээ үүсгэхүйц үйл явдал, нөхцөл байдагтай холбоотой материаллаг тодорхой бус байдал оршин байгаа эсэхийг тодорхойлдог.

Хэрэв материаллаг хэмжээний тодорхой бус байдал оршин байна гэж үзвэл аудиторын тайландаа санхүүгийн тайлангийн холбогдох тодруулгад анхаарал хандуулах эсвэл ийм тодруулга хийх нь хангалтгүй бол дүгнэлтээ өөрчлөх шаардлагатай болдог. Бидний өгөх аудитын дүгнэлт нь аудиторын тайланг гаргах өдөр хүртэлх олж авсан аудитын баримт нотолгоонд суурилна. Компанийн санхүүгийн тайлангууд (үүнд тодруулгууд багтана)-ын ерөнхий толилуулга, бүтэц, агуулгыг бид бүхэлд нь үнэлэх мөн санхүүгийн тайлангууд нь зөв толилуулгын шаардлагыг хангахуйц байдлаар холбогдох ажил гүйлгээ, үйл явдлуудыг илэрхийлсэн эсэхийг үнэлсэн.

Бид засаглах удирдлагатай зөвхөн аудитын ажлын хамрах хүрээ, цаг хугацаа, бусад хамааралтай асуудлуудаас гадна аудитын явцад олж тогтоосон дотоод хяналтын томоохон доголдол зэргийг багтаасан асуудлуудын талаар харилцсан.

Тайлангийн хэрэглээ

Энэхүү тайланг Монгол Улсын “Компанийн тухай хууль”-ийн 94-р зүйлд заасны дагуу Компанийн Хувьцаа эзэмшигчдэд зориулж бэлтгэсэн. Бид энэхүү тайлангийн агуулгын хүрээнд өөр аливаа нэг гуравдагч талын өмнө хариуцлага хүлээхгүй болно.

СЭРЭЛТ ДӨЛ АУДИТ ХХК
Мэргэшсэн нягтлан бодогчид

Монгол Улс, Улаанбаатар хот
Огноо: 2021 оны сарын

ДАЛТАНЦЭЦЭГ
Захирал, МНБ

САНХҮҮГИЙН БАЙДЛЫН ТАЙЛАН

/мянган төгрөг/

Үзүүлэлт	Тодруулга	2019.12.31	2020.12.31
Эргэлтийн хөрөнгө			
Мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө	5	74,549.1	174,871.5
Дансны авлага	6	1,191,941.6	656,547.7
Татвар НДШ-ийн авлага			
Бусад авлага	6	14,319.1	1,530.8
Бараа материал	8	106,531.7	95,316.9
Урьдчилж төлсөн зардал/тооцоо		244,705.4	146.3
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн		1,632,046.9	928,413.2
Үндсэн хөрөнгө	10	1,471,806.9	1,465,430.9
Биет бус хөрөнгө		124,289.4	91,760.4
Урт хугацаат хөрөнгө оруулалт		70,446.1	70,446.1
Бусад эргэлтийн бус хөрөнгө		1,008,172.2	1,008,172.2
Эргэлтийн бус хөрөнгийн дүн		2,674,714.6	2,365,809.6
НИЙТ ХӨРӨНГИЙН ДҮН		4,306,761.5	3,564,222.8
Дансны өглөг	13	86,486.6	41,334.9
Цалингийн өглөг			
Татварын өр	22.2		551.2
НДШ-ийн өглөг		95,313.2	59,988.8
Урьдчилж орсон орлого	15	301,049.9	
Ногдол ашгийн өглөг			
Бусад богино хугацаат өр төлбөр		624,329.7	
Богино хугацаат өр төлбөрийн дүн		1,107,179.4	101,874.9
Урт хугацаат зээл			
Урт хугацаат өр төлбөрийн дүн			
Нийт өр төлбөрийн дүн		1,107,179.4	101,874.9
Хувийн өмч	17	905,758.3	1,481,441.3
хувьцаат	17	1,338,798.0	
Нэмж төлөгдсөн капитал			763,114.9
Хөрөнгийн дахин үнэлгээний		460,721.6	460,721.6
Хуримтлагдсан ашиг		494,304.2	757,070.1
Эздийн өмчийн дүн		3,199,582.1	3,462,347.9
ӨР ТӨЛБӨР БА ӨМЧИЙН ДҮН		4,306,761.5	3,564,222.8

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

ОРЛОГЫН ДЭЛГЭРЭНГҮЙ ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

<u>Үзүүлэлт</u>	<u>Тодруулга</u>	<u>2019.12.31</u>	<u>2020.12.31</u>
<u>Борлуулалтын орлого (цэвэр)</u>	23.1	<u>3,086,784.6</u>	<u>3,234,368.6</u>
Борлуулалтын өртөг	23.2	2,385,417.1	2,282,146.7
<u>Нийт ашиг /алдагдал/</u>		<u>701,367.5</u>	<u>952,221.9</u>
Түрээсийн орлого		19,319.8	19,545.4
Хүүний орлого		1,048.0	629.6
Бусад орлого	24	34,739.7	5,321.4
Борлуулалт, маркетингийн зардал	23.3		
Ерөнхий ба удирдлагын зардал		508,025.9	648,966.8
Санхүүгийн зардал			
Бусад зардал		18,153.9	31,197.6
Гадаад валютын ханшийн зөрүүний олз (гарз)	21	2,556.3	2,176.2
Үндсэн хөрөнгө данснаас хассаны олз (гарз)		-1,911.4	-4,301.6
Бусад ашиг (алдагдал)			
<u>Татвар төлөхийн өмнөх ашиг (алдагдал)</u>		<u>230,940.1</u>	<u>295,428.5</u>
Орлогын татварын зардал	22	24,909.4	62,662.6
<u>Татварын дараах ашиг (алдагдал)</u>		<u>206,030.7</u>	<u>262,765.9</u>
Орлогын нийт дүн		206,030.7	262,765.9
<u>Нэгж хувьцаанд ногдох ашиг (алдагдал)</u>			

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн салшгүй хэсэг болно.

“АЙТҮҮЛС” ХК

2020 оны 12 сарын 31-нээр тасалбар болгосон санхүүгийн жилийн хувьд

ӨМЧИЙН ӨӨРЧЛӨЛТИЙН ТАЙЛАН

/ мянган төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	Өмч	Хөрөнгийн дахин үнэлгээний нэмэгдэл	Нэмж төлөгдсөн капитал	Хуримтлагдсан ашиг	Нийт дүн
2018 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл	2,244,556.3	460,721.6		288,273.5	2,993,551.4
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын Өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга					
Залруулсан үлдэгдэл	2,244,556.3	460,721.6			2,993,551.4
Тайланг үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)				206,030.7	206,030.7
Зарласан ногдол ашиг					
2019 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл	2,244,556.3	460,721.6		494,304.2	3,199,582.1
Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын Өөрчлөлтийн нөлөө, алдааны залруулга					
Залруулсан үлдэгдэл	2,244,556.3	460,721.6		494,304.2	3,199,582.1
Тайланг үеийн цэвэр ашиг/алдагдал/				262,765.9	262,765.9
Өмчид гарсан өөрчлөлт	-763,115		763,114.9		-0.1
Зарласан ногдол ашиг					
2020 оны 12 сарын 31-ний үлдэгдэл	1,481,441.3	460,721.6	763,114.9	757,070.1	3,462,347.9

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн нэг салшгүй хэсэг болно.

МӨНГӨН ГҮЙЛГЭЭНИЙ ТАЙЛАН

/мянган төгрөгөөр/

ҮЗҮҮЛЭЛТ	2019.12.31	2020.12.31
Мөнгөн орлогын дүн (+)	3,033,214.8	2,905,335.2
Бараа борлуулсан, үйлчилгээ үзүүлсний орлого	2,654,913.1	2,895,476.1
Даатгалын нөхвөрөөс хүлээн авсан мөнгө		
Бусад мөнгөн орлого	378,301.7	9,859.1
Мөнгөн зарлагын дүн (-)	2,789,166.8	2,598,798.8
Ажиллагчдад төлсөн	281,288.3	269,446.4
Нийгмийн даатгалын байгууллагад төлсөн	82,552.5	34,301.6
Бараа материал худалдан авахад төлсөн	1,486,393.8	1,962,156.9
Ашиглалтын зардалд төлсөн	172,974.3	2,849.0
Түлш шатахуун, тээврийн хөлс, сэлбэг хэрэгсэлд төлсөн	4,283.5	
Хүүний төлбөрт төлсөн		
Татварын байгууллагад төлсөн	324,656.9	152,837.6
Даатгалын төлбөрт төлсөн		450.0
Бусад мөнгөн зарлага	437,017.5	176,757.3
ҮҮДжиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний	244,048.0	306,536.4
Мөнгөн орлогын дүн	158,113.5	1,149,088.8
Үндсэн хөрөнгө борлуулсны орлого		16,500.0
Хүлээн авсан хүүний орлого	668.5	629.6
Бусдад олгосон зээл, мөнгөн урьдчилгааны буцаалт	157,445.0	1,131,959.2
Мөнгөн зарлагын дүн	457,740.8	1,329,728.8
Үндсэн хөрөнгө олж эзэмшихэд төлсөн	310,932.0	130,222.5
Бусдад олгосон зээл болон урьдчилгаа	146,808.8	1,199,506.3
ХО-ын үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээ	-299,627.3	-180,640.0
Мөнгөн орлогын дүн (+)	364,295.2	114,365.2
Зээл авсан, өрийн үнэт цаас гаргаснаас хүлээн авсан	364,295.2	114,365.2
Мөнгөн зарлагын дүн	266,372.0	142,265.2
Зээл өрийн үнэт цаасны төлбөрт төлсөн мөнгө	266,372.0	142,265.2
Төлсөн ногдол ашиг		
Санхүүгийн үйл ажиллагааны цэвэр мөнгөн гүйлгээний дүн	97,923.2	-27,900.0
Валютын ханшийн зөрүү	3,441.4	2,326.0
Бүх цэвэр мөнгөн гүйлгээ	45,785.3	100,322.4
Мөнгө, түүнтэй адитгах хөрөнгийн эхний үлдэгдэл	28763.8	74,549.1
Мөнгө, түүнтэй адитгах хөрөнгийн эцсийн үлдэгдэл	74,549.1	174,871.5

Нэмэлт тодруулга нь санхүүгийн тайлангийн нэг салшгүй хэсэг болно.

1. Үндсэн үйл ажиллагаа ба зохион байгуулалт

“Айтүүлс” ХХК (цаашид “Компани” гэх) нь Монгол Улсын Компанийн тухай хуулийн дагуу 2011 оны 04 дүгээр сарын 13-ны өдөр Программ хангамж, мэдээллийн технологийн чиглэлээр үүсгэн байгуулагдсан. 2012 оноос эхлэн домэйн нэрийн бүртгэл, вэб хост, сервер байршуулалт, виртуал серверийн түрээс, и-мэйл сервисийн ашиглалт зэрэг интэрнэт мэдээллийн технологийн дэд бүтцэд суурилсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг аж ахуйн нэгж байгууллага, хувь хүмүүст үзүүлж тэдгээрийн аюулгүй байдал, найдвартай, тасралтгүй хэвийн үйл ажиллагааг 7 хоногийн 24 цагийн турш тасралтгүй хангасаар ирсэн.

“Айтүүлс” ХХК-нь 2017 оны 10 сарын 05-нд нээлттэй Хувьцаат компани болсон.

“Айтүүлс” ХК-нь 2020 оны 04 сарын 29-ний 04 тоот ТУЗ-ийн хурлын шийдвэрээр компанийн дүрмэнд шинэчлэл хийж, Компанийн дүрмийн 4.1-дүгээр заалт “Компанийн зарласан хувьцаа нь нэг бүрийн үнэ 100/ нэг зуун/ төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ” гэж заасныг “43 /дочин гурван/ төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ” гэж өөрчлөн, 2020 оны 05 сарын 19-нд Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн гэрчилгээг шинээр авсан. Уг шинэчилэгдсэн гэрчилгээнд хөрөнгийн хэмжээг 1,481,441.0 мянган төгрөг гэж заасан. Гэвч Монголын Хөрөнгийн биржид 2020 оны 4-р улирлын тайлагнасан мэдээлэлдээ нийт гаргасан хувьцаа нэг бүр нь 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг хувьцаа гэж тайлагнасан байна.

Компанийн албан ёсны хаяг: Монгол Улс, Улаанбаатар хот, Баянгол дүүрэг, 2-р хороо, 2-р хороолол 34-2 тоот байранд гэсэн албан ёсны хаяг дээр үйл ажиллагаагаа явуулдаг.

УБ-ийн гэрчилгээ: 9010001141 тоот

Регистрийн дугаар: 5468361 тоот

Өмчийн хэлбэр: 2020 оны 12 сарын 31-ний өдрөөр тасалбар болгосон жилийн Санхүүгийн тайланд Компанийн хувь нийлүүлсэн хөрөнгө нь нэг бүрийн 43 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэх бөгөөд хувь нийлүүлсэн хөрөнгийн хэмжээ 1,481,441,0 мянган төгрөг, нэмж төлөгдсөн капитал 763,114,9 мянган төгрөгийн хувьцаатай байна. (2019 онд нэг бүр нь 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэ бүхий 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаатай 1248 хувьцаа эзэмшигчтэй гэж Аудитын тайланд дурьдсан байна.)

Компани нь Монголын хөрөнгийн биржид бүртгэлтэй, Монгол Улсад үүсгэн байгуулагдсан, тус улсын нутаг дэвсгэрт үйл ажиллагаа явуулдаг хувьцаат компани юм.

Тайланг хамарсан хугацаа: 2020 оны 1 дүгээр сарын 1-нээс 2020 оны 12 дугаар сарын 31 “Айтүүлс” ХК-нь 2020 онд Төрийн болон төрийн бус байгууллагуудаас зарласан 8 тендерийн ажилд амжилттай оролцож, Вэб сайт бүтээх, Ажиллах хүчний шилжилт хөдөлгөөний харилцааг зохицуулах үйлчилгээний бүртгэл мэдээллийн программ хангамж

нийлүүлэгчийн сонгон шалгаруулалт, Монгол Улсын барилгын салбар дахь мэргэжлийн болон ур чадварын зөрүүг тодорхойлох дүн шинжилгээний платформыг хөгжүүлэх, Мэргэжлийн боловсрол, сургалтын салбарын мэдээллийн нэгдсэн систем хөгжүүлэх, Албан журмын даатгалын холбооны программ хангамж хийх, ХАА-н биржийн ТӨХХК-ийн Блокчэйн технологид суурилсан арилжаа төлбөр тооцооны иж бүрэн систем нийлүүлэх зэрэг ажлуудыг гүйцэтгэсэн байна.

Төлөөлөн удирдах зөвлөлийн 2021 оны 02 сарын 05 өдрийн шийдвэрээр санхүүгийн тайлангуудыг баталж, мэдээлэхийг зөвшөөрсөн.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хураангуй

2.1 Тайлан бэлтгэх үндэслэл

Компанийн санхүүгийн тайлангуудыг Монгол Улсын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн тухай хууль, Сангийн сайдын баталсан бодлого журам, СЗХ-оос гаргасан журам болон Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Олон Улсын Стандартын Зөвлөлөөс гаргасан Санхүүгийн Тайлагналын Олон Улсын Стандартуудын (СТОУС) дагуу бэлтгэж, тайлагнасан болно.

2.2 Тайлангийн мөнгөн тэмдэгт

Нягтлан бодох бүртгэл хөглөх, санхүүгийн тайлан бэлтгэх үзүүлэлтийн нэгж нь Монгол Улсын үндэсний мөнгөн тэмдэгт төгрөг, мөнгөөр илэрхийлсэн байна.

2.3 Санхүүгийн тайлангийн толилуулга

Компани санхүүгийн байдлын тайлангийн зүйлийг хөрвөх чадварынх нь дарааллаар толилуулсан. Санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх үйл явц нь таамаглал тооцоолол, үнэлгээ хэрэглэхийг удирдлагаас шаарддаг ба энэхүү таамаглал, тооцоолол, үнэлгээ нь нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хэрэгжилт, санхүүгийн тайлангийн өдрөөр тайлагнагдсан хөрөнгө, өр төлбөрийн дүн, болзошгүй хөрөнгө, өр төлбөрийн тодруулга болон тайлант үед хүлээн зөвшөөрөгдсөн орлого, зардлын дүнд тус тус нөлөөлдөг. Ирээдүйд гарах бодит үр дүн нь эдгээр тооцооллоос зөрүүтэй байж болно.

Нягтлан бодох бүртгэлийн тооцоололд гарсан өөрчлөлтийг өөрчлөлт гарч буй тайлант үе болон ирээдүйн тайлант үеүдэд тусгадаг.

Аудитлагдсан санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ өмнөх оны аудитлагдсан үлдэгдэлтэй зэрэгцүүлсэн.

2.4 Тасралтгүй байх зарчим

2019 оны 12 дугаар сарын 31-ний байдлаар Компанийн цэвэр эргэлтийн хөрөнгө нь 826,538.3 мянган төгрөг (2018:524,867.5 мянган төгрөг) байна. Компанийн тасралтгүй үйл ажиллагаа явуулах чадвар нь ирээдүйн ашигтай үйл ажиллагаа, эерэг мөнгөн урсгал ба эсвэл хувь нийлүүлэгчдээс санхүүгийн дэмжлэг үзүүлэх эсэхээс хамаарна. Компанийн хөрөнгө оруулагчдын зүгээс Компанийг хүрэлцэхүйц мөнгөн хөрөнгөөр хангах учраас Компани нь үйл ажиллагаагаа тасралтгүй үргэлжлүүлэх болно гэсэн төсөөллийн үндсэн дээр санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэсэн.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн үндсэн бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод орсон өөрчлөлт

Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг өмнөх жилийн санхүүгийн тайлантай уялдуулан багтах бөгөөд дараах стандарт, нэмэлт өөрчлөлт нь 2019 оны 1-р сарын 1-ны өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр болно.

Шинэ болон нэмэлт өөрчлөлт оруулсан стандарт & тайлбар:

- СТОУС 9 : Санхүүгийн хэрэгсэл
- СТОУС 15 : Үйлчилүүлэгчтэй байгуулсан гэрээний орлого
- СТОУС тайлбар 22: Гадаад валютын шилжүүлэг болон урьдчилаа нөхөн төлбөр
- СТОУС 16 Түрээс¹
- СТОУС 17 : Даатгалын гэрээ³
- СТОУС 10 болон
- НББОУС 28-ын нэмэлт өөрчлөлт: Хөрөнгө оруулагч болон түүний хараат Компани эсвэл хамтарсан хэлцэл хоородын хөрөнгө борлуулалтын хувь⁴
- СТОУС 9-ын нэмэлт өөрчлөлт : Санхүүгийн хэрэглүүр¹
- НББОУС 19-ын нэмэлт өөрчлөлт: Төлбөр тооцооны хасалт буюу нэмэлт
- 2015-2018 оны жилийн сайжруулалт: 2017 оны 12 дугаар сард оруулсан хэд хэдэн нэмэлт өөрчлөлтүүд
- СТОУТХ Тайлбар 23 Орлогын Татварын Бүртгэлийн Тодорхойгүй Байдал¹
- НББОУС 1 болон НББОУС 8-д “Материаллаг”-ын тодорхойлолт орсон Өөрчлөлт²

¹ 2019 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр байна.

² 2020 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр байна

³ 2021 оны 1 дүгээр сарын 1-ний өдрөөс эхлэн хүчин төгөлдөр хэрэгжиж эхэлнэ.

³ Энэ нэмэлт өөрчлөлтийн хүчин төгөлдөр болох огноог нягтлан бодох бүртгэлийн өмч хөрөнгийн ОУНББСА-ны судалгааны төслийн хүлээгдэж буй үр дүнгээс хамааран сунгана.

2020 оны 01 дүгээр сарын 01-нээс хэрэгжиж эхэлсэн гол өөрчлөлт нь НББОУС 1 болон НББОУС 8-д орсон өөрчлөлт “МАТЕРИАЛЛАГ”-ын тодорхойлолт юм.

НББОУС1-д шинэ тодорхойлолт: Хэрэв мэдээллийг орхигдуулах, буруу илэрхийлэх, эсвэл тодорхойгүй болгосноор тодорхой тайлагнагч аж ахуйн нэгжийн талаар санхүүгийн мэдээллээр хангадаг нийтлэг зориулалттай санхүүгийн тайлангийн гол хэрэглэгчдийн тухайн санхүүгийн тайланд үндэслэж гаргах шийдвэрт нөлөөлнө гэж үндэслэлтэйгээр таамаглаж болохоор бол эдгээр мэдээлэл нь материаллаг байна.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогын хураангуй (үргэлжлэл)

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өрсөн өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)

А/ Санхүүгийн хэрэгсэл

2014 оны 7-р сард Олон улсын Нягтлан Бодох Бүртгэлийн Стандартын Албанаас гаргасан (ОУНББСА) хамгийн сүүлийн ОУСТ-ын хувилбарыг ОУНББС 39 болон ОУСТ-ын өмнөх бүх хувилбараар сольж төслийн бүхий л шатанд санхүүгийн хэрэгсэл байдлаар ашиглана. Тухайн стандарт нь ангилалт, хэмжилт, хохирол, нягтлан бодох бүртгэлийн саад тотгорын шинэ шаардлагыг танилцуулж байна.

Б/ Орлого

СТОУС 15-нь хэрэглэгчтэй байгуулсан гэрээнээс үүсэх орлогын шинэ таван алхамыг тодорхойлсон. СТОУС 15-ын дагуу орлого нь төсөөлөлд тусгагдсан нийт дүнгээр үнэлэгдэх бөгөөд аж ахуйн нэгж нь хэрэглэгчид шилжиж байгаа бараа үйлчилгээг солих эрхтэй байна. СТОУС15-ын зарчим нь орлого хэмжих, тодорхойлох илүү тодорхой бүтэц бүхий хандлагатай байна. Тухайн стандарт нь асар том чанар, тооны тодруулгын шаардлага, нийт орлогын хуваагдал, гүйцэтгэлийн үүрэгтэй холбоотой мэдээлэл, гэрээний хөрөнгийн өөрчлөлт, хугацаа, шүүлт болон тооцооллын хоорондын дансны үлдэгдэл өр төлбөр зэргийг танилцуулдаг. Компанийн орлого дараах эх үүсвэрээс бүрддэг:

- a) Барааны орлого;
- b) Үйлчилгээний орлого;
- c) Бусад орлого

СТОУС 15-ын дагуу компани гэрээнд заасан гүйцэтгэлийн үүрэг хангагдсан буюу бүтээгдэхүүн үйлчилгээний хяналтыг худалдан авагч талд шилжүүлсэн тохиолдолд орлогыг хүлээн зөвшөөрнө.

Энэ стандарт нь СТОУС-ын одоогийн мөрдөгдөж буй орлогын шаардлагыг орлоно. Тайлбар нь 2019 оны 1-р сарын 1-ны өдөр компаний баталсан санхүүгийн нөхцөл байдал эсвэл гүйцэтгэлд нөлөөлөхгүй

Түрээс

СТОУС 16 нь түрээсийн хүлээн зөвшөөрөлт, хэмжилт, толилуулга, тодруулгын үндсэн зарчмыг тодорхойлж, түрээслэгчийг бүх түрээсээ НББОУС 17-д заасан санхүүгийн түрээсийн нягтлан бодох бүртгэлтэй ижил төстэй бүртгэлээр бүртгэхийг шаардаж байгаа. Түрээслэгчийн хувьд дээрх шаардлагаас “бага дүнтэй хөрөнгийн түрээс” (компьютер гэх мэт) болон “богино хугацааны түрээс” (түрээсийн хугацаа нь 12 сар ба түүнээс бага)- ийг чөлөөлнө.

Түрээслэгч нь түрээсийн хугацааны эхэнд түрээсийн төлбөр төлөх үүрэг (өөрөөр хэлбэл түрээсийн өр төлбөр) болон түрээсийн хугацааны туршид түрээслэсэн хөрөнгийг ашиглах эрх бүхий хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудын хураангуй (үргэлжлэл)

2.5 Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогод өрсөн өөрчлөлтүүд (үргэлжлэл)

Түрээслэгч нь түрээсийн өр төлбөрийн хүүгийн зардал болон ашиглах эрх бүхий хөрөнгийн элэгдлийн зардлыг тус тусад нь хүлээн зөвшөөрнө.

Мөн түрээслэгч нь тодорхой үйл явдлууд (жишээлбэл, түрээсийн хугацааны өөрчлөлт, түрээсийн төлбөрийг тодорхойлоход ашигласан индекс болон хүүгийн түвшний өөрчлөлтөөс үүсэх ирээдүйн түрээсийн төлбөрийн өөрчлөлт) тохиолдох бүрт түрээсийн өр төлбөрийг дахин хэмжих шаардлагатай.

Энэ тохиолдолд түрээсийн өр төлбөрийн өөрчлөлтийг ихэвчлэн ашиглах эрх бүхий хөрөнгийн дансны дүнг тохируулах байдлаар хүлээн зөвшөөрнө.

СТОУС 16 - д заасан түрээслүүлэгчийн нягтлан бодох бүртгэл нь НББОУС 17-ын дагуух одоогийн бүртгэлээс нэг их өөрчлөгдөөгүй. Түрээслүүлэгчийн хувьд СТОУС 16-ын түрээсийн ангиллын зарчим нь НББОУС 17-ын одоогийн зарчимтай ижил бөгөөд түрээсийг санхүүгийн болон үйл ажиллагааны түрээс гэж 2 ангилан бүртгэх шаардлага нь хэвээрээ байгаа.

СТОУС 16 - ыг 2019 оны 1 дүгээр сарын 1 -ний өдрөөс эхлэн мөрдөнө. Түрээслэгч нь СТОУС 16 - г бүтэн буцаан мөрдөх эсвэл тодотгосон мөрдөх горимуудын аль нэгээр мөрдөж эхэлнэ.

В/ Орлогын татвар

НББОУС 12 ашиглахад тулгардаг тодорхой бус нөлөөллийг (ихэвчлэн "тодорхой бус татварын байдал" гэж нэрлэдэг) орлогын албан татварт (тайлант үеийн болон хойшилсон) хэрхэн тооцох талаар СТОУТХ 23-н тайлбарт тайлбарласан. Тайлбар нь НББОУС 12-ын хамрах хүрээнээс гаднах татварт хамаарахгүй эсвэл татвар ногдуулахгүй бөгөөд хүү болон торгуулиас үүдэлтэй татварын тодорхой бус байдлын шаардлагуудыг тусгайлан оруулаагүй. Тайлбар нь (i) аж ахуйн нэгж нь татварын тодорхой бус байдлыг харгалзан үзэх эсэх талаар; (ii) аж ахуйн нэгжүүд татварын шалгалтыг татварын албаны зүгээс хэрхэн хийх тухай таамаглах талаар; (iii) татвар ногдуулах ашиг болон алдагдал, татварын суурь, ашиглаагүй татварын алдагдал, ашиглаагүй татварын хөнгөлөлт болон татварын хувь хэмжээг хэрхэн тодорхойлох талаар, болон; (iv) аж ахуйн нэгж нь бодит нөхцөл байдалд гарсан өөрчлөлтийг хэрхэн авч үзэх талаар тусгайлан тусгасан.

Тайлбарыг өмнөх тайлант үе рүү буцаан хэрэглэж болох ба, өнгөрсөн хойно нь нөлөөллийг тусгалгүйгээр өмнөх тайлант үед тусгах эсвэл татварын тодорхой бус байдлаас үүдэн хуримтлагдсан нөлөөг тайлант оны эхэнд капитал руу залруулах хэлбэрээр тусган харьцуулах мэдээллийг дахин тайлагнахгүйгээр хэрэглэж болох юм.

Тус тайлбар нь 2019 оны 1 дүгээр сарын 1-нд буюу түүнээс хойш эхлэх тайлант жилүүдэд мөрдөгдөнө.

Компани нь уг нэмэлт өөрчлөлтийг Компанийн санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөө үзүүлэхгүй гэж үзэж байна.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо

Эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгийн ангилал

Компани санхүүгийн тайландаа хөрөнгийг эргэлтийн болон эргэлтийн бус, өр төлбөрийг урт ба богино хугацаат гэж ангилалдаг.

Хөрөнгө нь доорх тохиолдолд эргэлтийн байдаг.

- Хэвийн үйл ажиллагааны явцад хэрэгжих болон борлуулах хандлагатай эсвэл хэрэглэхээр хүлээгдэж буй хөрөнгө

- Худалдах үндсэн зорилгоор эзэмшиж байгаа

- Тайлант хугацаанаас хойш 12 сарын дотор хэрэгжихээр хүлээгдэж байгаа эсвэл

- Тайлант хугацаанаас хойш хамгийн багадаа 12 сарын дотор солилцох эсвэл өр төлбөр барагдуулахыг хязгаарлаагүй бэлэн мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Бусад бүх хөрөнгө нь эргэлтийн бус хөрөнгө болно.

Өр төлбөр нь дараах тохиолдлуудад богино хугацаат өр төлбөр болно.

- Хэвийн үйл ажиллагааны явцад төлөгдөхөөр хүлээгдэж байгаа

- Худалдааны үндсэн зорилгоор эзэмшиж байгаа

- Тайлант хугацаанаас хойш 12 сарын дотор төлөх хугацаатай, эсвэл

- Тайлант хугацаанаас хойш хамгийн багадаа 12 сараас хойш өр төлбөрийг хойшлуулах эрхгүй байна.

Компани нь бусад өр төлбөрүүдийг эргэлтийн бус гэж ангилна.

Гадаад валютын өөрчлөлт

Компани санхүүгийн тайланг бэлтгэхдээ компанийн тайлагналын валютаас бусад валютыг (Гадаад валют) ажил гүйлгээ гарсан өдрийн ханшаар хөрвүүлж бүртгэсэн. Төгрөгөөс бусад мөнгөн тэмдэгт нь гадаад валют гэж тооцогддог. Гадаад валютаар илэрхийлэгдсэн мөнгөн хөрөнгө болон өр төлбөр төлөгдөх эсвэл хөрвүүлэх үед үүссэн бүх зөрүү нь ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд тусгагдана. Түүхэн өртөг нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг анхны гүйлгээ хийсэн өдрийн ханшаар бүртгэнэ. Бодит үнэ цэнэ нь гадаад валютаар хэмжигдэх мөнгөн бус зүйлүүдийг бодит үнэ цэнэ тодорхойлогдсон өдрийн ханшаар хөрвүүлнэ.

Мөнгөн бус мэдээллийн өөрчлөлттэй холбоотой ашиг, алдагдал боломжийн үнийн өөрчлөлтийн ашиг, алдагдалтай харьцуулна. (Тухайлбал: бодит үнэ цэнийн олз, гарз нь “Бусад дэлгэрэнгүй орлого эсвэл ашиг, алдагдал”-д, бүртгэгдсэн зүйл дээр ханшийн хөрвүүлэлтээс үүсэх олз, гарз нь мөн адил “Бусад дэлгэрэнгүй орлого эсвэл ашиг, алдагдал”-д тус тус бүртгэгдэнэ.)

Төгрөгийн нэгж ам доллортой харьцах ханш 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрийн байдлаар 1 ам доллор = 2,849.80 төгрөг (2019: 1 ам доллор = 2,734.33).

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Орлого хүлээн зөвшөөрөх

Орлогын эдийн засгийн үр өгөөж нь Компанид орох нь тодорхой болсон болон найдвартайгаар хэмжих боломжтой болсон хэр хэмжээгээр хүлээн зөвшөөрнө. Орлогыг хүлээн авсан зүйлийн бодит үнэ цэнээс хөнгөлөлт, буцаалт, борлуулалтын тагвар эсвэл хураамжийг хассан дүнгээр хүлээн зөвшөөрнө.

Борлуусан барааны болон үйлчилгээний өртөг

Борлуусан барааны өртөг нь тухайн барааны эрсдэл нь худалдан авагч талд шилжсэн үед буюу бараа материалыг худалдан авагчид өгсөн үед хүлээн зөвшөөрөгдөнө. Борлуулсан барааны орлого нь барааны оронд хүлээн авсан болон хүлээн авах авлагаас буцаалт болон хөнгөлөлт мөн хямдрал болон их хэмжээний худалдан авалтын урамшууллыг хассан бодит үнэ цэнээр хэмжигдэнэ.

Шимтгэлийн борлуулалтын орлого

Шимтгэлийн борлуулалтын орлого нь худалдааны зуучлах үйл ажиллагаа хэрэгжих үед хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Түрээсийн орлого

Түрээсийн орлого нь үйл ажиллагааны түрээсийн нөхцлийн дагуу шулуун шугамын аргаар хүлээн зөвшөөрөгддөг.

Хүүгийн орлого

Хүүгийн орлогыг бүртгэхдээ үр ашигт хүүний арга ашиглан бүртгэнэ. Үр ашигт хүүгийн хувь нь ирээдүйд хүлээгдэж буй орох, гарах мөнгөн урсгалыг санхүүгийн хэрэгслийн эргэн төлбөр хийх хугацаа ба түүнээс богино хугацааны туршид дискаунтлаж санхүүгийн хэрэгслийн бүртгэлийн цэвэр дүнг бодитойгоор тооцох хүү юм.

Зардлууд

Зардлууд нь тайлант хугацааны үед өөрийн хөрөнгийн бууралт (хувьцаа эзэмшигчдэд ногдоо ашиг олгохоос бусад бууралт) - ыг үүсгэж буй эдийн засгийн үр ашгийн гадагшлах урсгал, хөрөнгийн бууралт, өр төлбөрийн нэмэгдлээс үүснэ. Ерөнхий болон удирдлагын зардал, борлуулсан барааны өртөг, бусад зардал, санхүүгийн зардлыг гарсан үед нь дэлгэрэнгүй орлогын тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Түрээсийн зардал

Тухайн гэрээ нь түрээсийн эсвэл түрээс агуулж байгаа эсэхийг тодорхойлохдоо гэрээний агуулгад үндэслэх ба гэрээг гүйцэтгэхэд тусгай хөрөнгийг ашиглах шаардлагатай эсэх болон гэрээ нь хөрөнгийг ашиглах эрхийг шилжүүлж байгаа эсэх зэргийг үнэлж үзэх шаардлагатай Компани нь түрээслэгч үед үйл ажиллагааны түрээсийн төлбөрийг түрээсийн хугацаанд шулуун шугамын аргаар бодож дэлгэрэнгүй орлогын тайланд зардлаар бүртгэнэ.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Зээлийн зардал

Хөрөнгийн худалдан авалт, бүтээн байгуулалт эсвэл төлөвлөсөн зориулалт эсвэл борлуулахад бэлэн болгоход ихээхэн хэмжээний цаг хугацаа шаарддаг бүтээгдэхүүн үйлдвэрлэлтэй шууд хамааралтай зээлийн зардлыг тухайн хөрөнгийн өртөгт капиталжуулдаг. Бусад зээлийн зардал нь зардал гарсан тайлант хугацааны зардлаар бүртгэгдэнэ. Зээлийн зардалд хүү болон Зээлтэй холбоотой байгууллагаас гарсан бусад бүх зардлыг оруулан тооцдог.

Богино хугацааны тэтгэмж

Цалин ба түүнтэй холбогдох бусад зардлуудыг Компанийн ажилчдаас холбогдох үйлчилгээг үзүүлсэн тухайн жилд нь зардалд тусгана. Ажилтнуудад ээлжийн амралт зэрэг богино хугацааны чөлөөтэй үед нөхөн олговрыг ажилласан жилийг нь харгалзан олгодог бөгөөд өвчтэй байх хугацааны нөхөн олговрыг цаг тухайд нь олгодог.

Заавал төлөх даатгалын шимтгэлүүд

Монгол улсын холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу Монгол улсад үйл ажиллагаа явуулж байгаа Компаниуд нь Монгол улсын Эрүүл мэнд, нийгмийн даатгалын санд шимтгэл төлдөг. Эдгээр шимтгэлийг гарсан хугацаанд нь ашиг, алдагдалд зардлаар хүлээн зөвшөөрнө. Компани хуулинд зааснаас өөр тэтгэвэр болон бусад тэтгэмжийн хөтөлбөрт төлөх ямар нэгэн эрх зүйн эсвэл үүсмэл үүрэг хүлээгээгүй болно.

Тайлант хугацааны орлогын албан татвар

Компани нь Монгол Улсын Засгийн газрын дүрэм журмын дагуу татвар ногдох орлогыг нэмэгдүүлэхгүй орлого болон татвар ногдох орлогоос хасагдахгүй зардлын зүйлсээр залруулсан, санхүүгийн тайлагналын зорилгоор тодорхойлсон өөрийн орлогоос тайлан тэнцлийн өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй татварын хувь хэмжээгээр бодож өөрийн орлогын албан татварын хэмжээг тодорхойлдог. Тайлант хугацааны болон өмнөх тайлант жилүүдийн орлогын албан татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг татварын байгууллагаас авахаар эсвэл тэдгээрт төлөхөөр хүлээж буй дүнгээр хэмжсэн. Эдгээр дүнг тооцоход ашигласан татварын хувь хэмжээ ба татварын хуулиуд нь тайлант хугацааны эцэст хүчин төгөлдөр үйлчилж байсан.

Хойшлуулсан албан татвар

Санхүүгийн байдлын тайлагналын өдрийн байдлаарх хөрөнгө, өр төлбөрийн татвар ногдох дүн ба тэдгээрийн санхүүгийн тайлан дээрх бүртгэлийн хооронд гарах түр зөрүүнд "Өр төлбөрийн арга"-ыг ашиглан хойшлогдсон орлогын албан татварыг хүлээн зөвшөөрнө. Хойшлогдсон татварын өр төлбөр нь түр зөрүүнд хүлээнд зөвшөөрөгдөнө. Хойшлогдсон албан татварын хөрөнгийг татвар ногдох орлогоос хасагдах бүх түр зөрүүнүүд, ирээдүйд шилжүүлэн тооцох, ашиглаагүй татварын бүх хөнгөлөлт ба

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

алдагдлуудад (эдгээр түр зөрүү, хөнгөлөлт, алдагдлуудыг хасаж болох татвар ногдох орлогын ирээдүйд орж ирэх нь тодорхой болсон үед) хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг тайланг хугацаа бүрийн эцэст хянаж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хэсэгчлэн эсвэл бүхлээр нь нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхойгүй болсон үед харгалзах хэмжээгээр өөрийн хөрөнгийн дүнг бууруулна. Хүлээн зөвшөөрөөгүй, хойшлогдсон татварын хөрөнгийг тайланг хугацаа бүрийн эцэст дахин үнэлж үзэх ба хойшлогдсон татварын хөрөнгийг нөхөн олж авахад хүрэлцэхүйц хэмжээний татвар ногдох орлого цаашид орж ирэх нь тодорхой болсон үед харгалзах хэмжээгээр хойшлогдсон татварын хөрөнгийг хүлээн зөвшөөрнө.

Хойшлогдсон татварын хөрөнгө, өр төлбөрийг тайлагналын өдрийн байдлаар хүчин төгөлдөр үйлчилж буй эсвэл үйлчилж хараахан эхлээгүй байгаа татварын хувь хэмжээнүүд дээр үндэслэн хөрөнгийг борлуулах, өр төлбөрийг барагдуулах, тайланг хугацаанд хэрэглэгдэхээр хүлээгдэж буй татварын хувь хэмжээгээр хойшлогдсон татварыг тооцно.

Хэрэв өнөөгийн татварын хөрөнгийг татварын өр төлбөрт суутгуулах хууль ёсны эрхтэй бөгөөд хойшлогдсон татварууд нь татвар төлөгч нэг аж ахуйн нэгж ба нэг татварын байгууллагатай холбоотой байгаа бол хойшлогдсон орлогын татварын хөрөнгө ба өр төлбөрийг хооронд нь цэвэршүүлж болно.

Нэмэгдсэн өртгийн албан татвар

Орлого, зардал ба хөрөнгө нь НӨАТ-ын дүнг хассаны дараа хүлээн зөвшөөрөгдөнө.

Үүнд:

- Хөрөнгө эсвэл үйлчилгээг худалдан авахад төлсөн НӨАТ-ыг татварын байгууллагаас буцаан авах боломжгүй үед уг НӨАТ-ыг хөрөнгө худалдан авалтын өртгийн нэг хэсгээр эсвэл зардлын нэг хэсгээр (аль тохиромжтойгоор) хүлээн зөвшөөрнө.
- НӨАТ-ын дүн орсон дүнгээр илэрхийлэгдэх авлага ба өглөг.

Борлуулалт худалдан авалттай холбоотой НӨАТ нь санхүүгийн байдлын тайланд цэвэр дүнгээр хүлээн зөвшөөрөгдөх ба өөрөөр хэлбэл НӨАТ-ын авлага болон өглөгийн цэвэр дүнгээр санхүүгийн байдлын тайлангийн өглөг эсвэл авлагын хэсэгт тусгагддаг. Авлагын үнэ цэнийн бууралтанд нөөц байгуулсан тохиолдолд харилцагч талаас авах НӨАТ агуулсан нийт дүнгээс тооцсон байна.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гөл бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Үндсэн хөрөнгө

Үндсэн хөрөнгийн өртгөөс хуримтлагдсан элэгдэл болон хуримтлагдсан үнэ цэнийн бууралтыг хассан дүнгээр тооцож тусгана. Үндсэн хөрөнгийн анхны өртөгт худалдан авсан үнэ, импортын татвар, татварууд болон хөрөнгийг ашиглалтанд оруулахтай холбогдон гарсан шууд зардлууд орно.

Үндсэн хөрөнгө анх үнэлж байсан стандарт гүйцэтгэлээс илүү гарч түүнийг ашиглахтай холбогдон гарсан зардал ирээдүйн эдийн засгийн үр өгөөжийг өсгөсөн нь тодорхой болсон бол зардлыг үндсэн хөрөнгийн нэмэлт өртгөөр капиталжуулна.

Хөрөнгийг борлуулах болон данснаас хасах үед тухайн хөрөнгийн өртөг, хуримтлагдсан элэгдэл болон үнэ цэнийн бууралтын дүнг оролцуулан данснаас хасах бөгөөд үүнээс үүсэх аливаа олз, гарзыг тайлант жилийн орлого, үр дүнгийн тохирох хэсэгт бүртгэнэ.

Бусад өмч хөрөнгө, үйлдвэр, тоног төхөөрөмжийн элэгдэлийг хөрөнгө тус бүрийн ашиглалтын хугацааг тооцоолон дараах байдлаар гаргасан .

<u>Ангилал</u>	<u>Жил</u>
Барилга, байгууламж	25 жил
Тавилга эд хогшил	10 жил
Тээврийн хэрэгсэл	8-10 жил
Компьютер	2 жил
Түрээсийн сайжруулалт	Түрээсийн хугацааны турш

МУ-ын Татварын хуулинд Үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг шулуун шугамын аргаар тооцно гэсэн заалт байдаг боловч тухайн байгууллага элэгдэл тооцох ямар аргыг хэрэглэж байгаагаа өөрийн байгууллагын НББББодлогодоо тусган өгч зөрүүг Татвар Санхүүгийн тайлангийн зөрүүг зохицуулах журмын дагуу зохицуулж явна.

Үндсэн хөрөнгө ба тоног төхөөрөмжийн зарим хэсэг нь өөр ашиглалтын хугацаатай байвал, тухайн хөрөнгийн өртөг нь бодит үндэслэлийн дагуу бусад хэсгүүдэд тараагдах ба хэсэг бүр нь тусдаа элэгдэл тооцно. Үндсэн хөрөнгийн үлдэх өртөг, ашиглалтын хугацаа, элэгдлийн аргыг санхүүгийн жилийн эцэс бүрд хянаж, шаардлагатай гэж үзвэл өөрчлөнө.

Биет бус хөрөнгө

Тусад нь авсан биет бус хөрөнгийг анх хүлээн зөвшөөрөхдөө өртгөөр нь бүртгэдэг. Анх хүлээн зөвшөөрсний дараа, биет бус хөрөнгийг хуримтлагдсан хорогдуулалт (ашиглалтын хугацааны туршид шулуун шугамын аргаар тооцно.) болон үнэ цэнэ бууралтын алдагдлыг хассан өртгөөр нь тайланд тусгадаг.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гөл бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Биет бус хөрөнгийн үл хүлээн зөвшөөрөлтөөс үүссэн олз, гарз нь цэвэр борлуулалтын орлого болон хөрөнгийн бүртгэлийн үнийн зөрүүгээр хэмжигдэх ба олз, гарзыг биет бус хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрсөн үед орлого, зардлын дансанд бүртгэнэ. Компанийн биет бус хөрөнгө нь компьютерийн программ хангамжийн лицензүүд байх бөгөөд хүлээгдэж буй гурваас (3) арван (10) жилийн хугацаанд шулуун шугамын аргыг ашиглан хорогдуулна.

Бараа материал

Бараа материалыг анх өртгөөр нь бүртгэдэг. Дараа нь бараа материалыг өртөг ба цэвэр боломжиг үнэ цэнийн аль багаар тайлагнадаг. Бараа материалын өртгийг жигнэсэн дундаж өртгийн аргаар тооцоолдог. Цэвэр боломжиг үнэ цэнэ гэдэг нь хэвийн бизнесийн нөхцөлд бараа материалын тооцоолсон худалдан борлуулах үнээс түүнийг үйлдвэрлэх болон худалдан борлуулахад нэмж гарахаар тооцсон зардлыг хассан дүн юм.

Урьдчилгаа төлбөр

Урьдчилгаа төлбөр нь мөнгөн хэлбэрээр төлөгдсөн боловч зардал нь гарч амжаагүй төлбөр эсвэл бараа материалаа хүлээн аваагүй төлбөрөөс бүрдэнэ.

Урьдчилгаа төлбөрийг анх хөрөнгөөр бүртгэх ба төлөгдсөн мөнгөн дүнгээр нь хэмжинэ. Уг төлбөрийг тухайн зардал нь гарсан тохиолдолд ашиг, алдагдал руу, бараагаа хүлээн авсан тохиолдолд холбогдох хөрөнгө руу ангилдаг.

Урьдчилгаа төлбөртэй холбоотой бүтээгдэхүүний өртөг эсвэл үйлчилгээ нь нэг жилийн дотор зарлагдах болон урьдчилгаа төлбөрийг нэгтгэсэн санхүүгийн байдлын тайланд эргэлтийн хөрөнгөөр ангилна. Бусад тохиолдолд эргэлтийн бус хөрөнгөөр ангилна.

Тайланг жилийн эцэст компани урьдчилгаа төлбөрийн дансны үнэд үнэ цэнийн бууралт гарсан эсэхийг хянадаг.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Үнэ цэнийн бууралтын аливаа нэг шинж тэмдэг илрэх үед болон хөрөнгийн (бараа материал болон санхүүгийн хөрөнгөөс бусад) бүртгэлийн дүнгүүд үнэ цэнийн бууралт агуулж буй эсэхийг шалгах шаардлагатай болсон тохиолдолд хөрөнгийн нөхөгдөх дүнг тооцоолно. Хөрөнгийн нөхөгдөх дүн нь хөрөнгийн бодит үнээс борлуулалтын зардлыг хассан дүн ба түүний бүртгэлийн дүн хоёрын аль өндөр нь байх бөгөөд хөрөнгө нь бусад хөрөнгийн эсвэл бүлэг хөрөнгөөс хамааралгүйгээр мөнгөн урсгалыг бий болгохгүй байвал хөрөнгө нэг бүрийн нөхөгдөх дүнг тодорхойлно.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын гарзыг зөвхөн хөрөнгийн дансны үнэ нь нөхөгдөх дүнгээс хэтэрсэн тохиолдолд хүлээн зөвшөөрнө. Ашиглалтын үнийг үнэлэхдээ, тооцоолсон ирээдүйн мөнгөн урсгалыг мөнгөний цаг хугацааны үнэ цэнэ ба хөрөнгөнд харгалзах эрсдэлүүдийн талаарх өнөөгийн зах зээлийн үнэлгээнүүдийг тусгасан татварын өмнөх хөнгөлөлтийн хувь хэмжээгээр бууруулан өнөөгийн үнэ цэнийг олно.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Үнэ цэнийн бууралтын гарзыг ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайлангийн зохих (үнэ цэнэ нь буурсан хөрөнгийн ажиллагаанд хамаарагдах) зардлын бүлэгт хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн байдлын тайлангийн өдөр бүр өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал арилсан эсвэл буурсан эсэх талаар ямар нэгэн шинж тэмдэг байгаа эсэх талаар үнэлгээг хийдэг. Хэрэв тийм шинж тэмдэг илэрвэл нөхөн төлөгдөх дүнг ойролцоолон тооцож үзнэ. Хамгийн сүүлд үнэ цэнийн бууралтыг хүлээн зөвшөөрснөөс хойш хөрөнгийн цуглуулан авах дүнг тодорхойлоход ашигласан тооцоолуудад өөрчлөлт гарсан тохиолдолд л өмнө хүлээн зөвшөөрсөн үнэ цэнийн бууралтыг буцаана. Хэрэв тийм бол хөрөнгийн бүртгэлийн дүнг цуглуулан авах дүн хүртэл нь өсгөж бүртгэнэ. Энэ өссөн дүн нь хэрэв өмнөх жилүүдэд хөрөнгөд үнэ цэнийн алдагдлыг хүлээн зөвшөөрөхгүй байсан бол байх ёстой байсан бүртгэлийн цэвэр дүнгээс (элэгдлийг хассан цэвэр дүн) - гээс хэтрэхгүй байна. Ийм буцаалтыг орлого үр дүнгийн тайланд хүлээн зөвшөөрнө.

Санхүүгийн хэрэглүүр

Санхүүгийн хөрөнгө

Компанийн санхүүгийн хөрөнгө нь бусад авлага болон касс ба харилцах данс дахь бэлэн мөнгө зэргээс бүрдэх бөгөөд зээл ба авлага гэж ангилагддаг. Санхүүгийн хөрөнгийг арилжаа хийгдсэн өдөр хүлээн зөвшөөрнө.

Зээл болон авлагууд нь идэвхтэй зах зээл дээр бүртгэлгүй, тогтмол эсвэл тодорхойлж болох төлбөртэй, үүсмэл биш санхүүгийн хөрөнгүүд юм. Анхны хэмжилтийн дараа эдгээр санхүүгийн хөрөнгүүдийн хорогдлын дүнг үр ашигт хүүний арга ашиглан гаргадаг ба түүнээс үнэ цэнийн бууралтыг хасаж өгдөг. Хорогдуулалт нь ашиг, алдагдал ба бусад дэлгэрэнгүй орлогын тайланд багтана. Үндсэн хөрөнгөөс мөнгөн урсгал хүлээн авах эрх нь дууссан эсвэл эрхээ шилжүүлэн өгсөн, Компани нь тухайн хөрөнгийн эрсдэл болон өгөөжийг шилжүүлсэн үед санхүүгийн хөрөнгийг үл хүлээн зөвшөөрнө.

Хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтын алдагдал нь тухайн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн ба ирээдүйд орж ирэхээр тооцоолсон мөнгөн урсгалын өнөөгийн үнэ цэнийн зөрүүгээр хэмжинэ.

Санхүүгийн өр төлбөр

Компанийн санхүүгийн өр төлбөрт дансны болон бусад өр төлбөрүүд багтана. Компани нь хэрэглүүрийн гэрээний нөхцөлийн оролцогч тал болох үед санхүүгийн өр төлбөрийг хүлээн зөвшөөрнө.

Анх хэмжээний дараа, санхүүгийн өр төлбөрийг дараагийн тайлант хугацаанд үр ашигт хүүний аргыг ашиглан хорогдуулсан өртгөөр нь хэмжинэ. Санхүүгийн өр төлбөрийг төлөхөөс чөлөөлөгдсөн, өр төлбөр цуцлагдсан эсвэл хугацаа нь дууссан бол үл хүлээн зөвшөөрдөг.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Санхүүгийн хэрэглүүрүүдийн бодит үнэ цэнэ.

Боломжийн үнэ гэдэг нь: хөрөнгөө борлуулаад хүлээн авч болох үнэ эсвэл хэмжилтийн огнооны зах зээлийн оролцогчийн хооронд хийсэн өр төлбөрийг шилжүүлэн төлөх үнэ юм. Боломжийн үнийн хэмжилт нь таамаглал дээр суурилсан байх бөгөөд хөрөнгө борлуулсан гүйлгээ эсвэл өр төлбөрийн шилжүүлэг юм.

- Хөрөнгө болон өр төлбөрийн үндсэн зах зээл
- Үндсэн зах зээл байхгүй нөхцөлд хөрөнгө , өр төлбөрийн хамгийн ашигтай зах зээлд

Компани нь үндсэн эсвэл хамгийн ашигтай зах зээлийг хэрэглэх боломжтой байна.

Хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийн боломжийн үнэ нь хөрөнгө эсвэл өр төлбөрийг үнэлэж байгаа болон эдийн засгийн хамгийн сайн зах зээлийн оролцогч байдлаар ашиглагдаж хэмжигдэнэ.

Санхүүгийн бус хөрөнгийн боломжийн үнийн хэмжилт нь хамгийн өндөр, хамгийн сайн борлуулалтыг ашиглан өөр зах зээлийн оролцогчид борлуулж эдийн засгийн ашиг хүртэх боломжтой зах зээлийн оролцогчийн авч үздэг. Компани нь боломжийн үнийг тодорхойлох хангалттай мэдээлэл байгаа нөхцөлд мэдэгдэхүйц зардлыг дээд хязгаарт хүртэл өсгөж мэдэгдэхгүй зардлыг бууруулах байдлаар үнэлгээний техникийг ашигладаг. Боломжийн үнийн бүхий л хөрөнгө болон өр төлбөр нь шатлан захирах үнэлгээний хүрээнд санхүүгийн тайланд илэрхийлэгддэг бөгөөд боломжийн үнийн үнэлгээ нь хамгийн доод түвшинд суурилсан байдаг.

- 1-р түвшин: Хөрөнгө, өр төлбөрийн идэвхтэй зах зээлийн үнэлэсэн (тохируулаагүй) зах зээлийн үнэ
- 2-р түвшин: Шууд болон шууд бус байдлаар илэрхийлэгдэх боломжийн үнийн үнэлгээнд чухал ач холбогдолтой хамгийн бага түвшиний үнэлгээний техникүүд
- 3-р түвшин: Бүртгэсэн бодит үнэ цэнд томоохон нөлөө үзүүлэх, ажиглаж үл болохуйц зах зээлийн өгөгдөл дээр суурилсан өгөгдлүүдийг ашигладаг техникүүд

Санхүүгийн тайлангуудад байнга хүлээн зөвшөөрөгддөг хөрөнгө, өр төлбөрийн хувьд Компани нь тайлант хугацааны эцэс бүрд ангиллыг дахин үнэлэн (бодит үнэ цэнийн хэмжилтэд бүхлээрээ үзүүлэх нөлөөний түвшинд суурилан) түвшингүүдийн хооронд шилжилт байгаа эсэхийг тодорхойлдог.

Эздийн өмч

Энгийн хувьцааг өөрийн хөрөнгийн ангилалд оруулна. Шинэ хувьцаа гаргахтай шууд холбоотой нэмэлт зардлыг хувьцаа борлуулсны татварын дараах орлогоос хасах дүнгээр эздийн өмчийн дүнд тусгадаг.

Хувьцааг нэмэгдэлтэй зарсан тохиолдолд нэрлэсэн үнээс илүү гарсан хэсгийг хувьцааны нэмэгдлээр бүртгэнэ.

Хувьцааны нэмэгдэлд мөн хувьцаа эзэмшигчдийн оруулсан нэмэлт хөрөнгө оруулалт багтана.

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

Санхүүгийн байдлын тайланд бэлэн мөнгө ба банкны үлдэгдэл нь банкинд бэлэн мөнгөөр хийгддэг

Мөнгөн гүйлгээний тайлангийн зорилгоор мөнгөн хөрөнгө ба мөнгөтэй адилтгах хөрөнгө нь бэлэн мөнгө ба үнэ цэнэ нь өөрчлөгдөх эрсдэл багатай банкуудад хамаарна

Хуримтлагдсан ашиг

Хуримтлагдсан ашиг, алдагдал нь хуримтлагдсан ашиг эсвэл алдагдлаас зарласан ноогдол ашгийг хассан дүнг илэрхийлнэ.

Сангууд

Компанид өнгөрсөн үйл явдлын үр дүнд үүссэн өнөөгийн үүрэг (хуулийн эсвэл ёс зүйн) байгаа энэхүү үүргээ биелүүлэхэд эдийн засгийн өгөөж агуулсан баялгийг зарцуулах нь тодорхой болсон ба үүргийн дүнг бодитойгоор ойролцоолон тооцоолох боломжтой үед нөөцийг хүлээн зөвшөөрнө.

Компани нь байгуулсан сангийн зарим хэсгийг эсвэл бүгдийг нь нөхөн төлбөрт зарцуулахаар хүлээж байгаа үед (жишээ нь: даатгалын гэрээний үед), нөхөн төлбөр хийх нь бодитой болсон үед л зөвхөн нөхөн төлбөрийг тусдаа хөрөнгө болгон хүлээн зөвшөөрнө. Аливаа сантай холбоотой зардлыг орлого үр дүнгийн тайланд аливаа нөхөн төлбөрийг хассан цэвэр дүнгээр нь толилуулна.

Болзошгүй өр төлбөр

Аж ахуйн нэгжийн бүрэн хяналтаас гадуурх нэг болон түүнээс дээш ирээдүйн үйл явдал тохиолдох, эс тохиолдохоос хамаарч үүсэх эсэх нь тодорхойлогддог тул болзошгүй ба хөрөнгийг бүртгэдэггүй. Эдийн засгийн үр өгөөж агуулсан эх үүсвэр гадагшаа урсах боломжгүй биш л бол эдгээр өр төлбөрийн талаар санхүүгийн тайланд тодруулга хийж өгнө.

Тайлагналын дараах үйл явдлууд

Тайлагналын хугацааны эцэс дэх Компанийн санхүүгийн байдал (залруулах үйл явдлын тухай) нэмэлт мэдээллийг гаргаж өгдөг жилийн эцсийн үйл явдлыг санхүүгийн тайланд тусгана. Залруулга шаардахгүй, материаллаг хэмжээтэй, тайлант хугацааны дараах үйл явдлуудыг санхүүгийн тайланд тодруулж өгнө.

Холбоотой талууд

Холбоотой тал гэдэг нь: Компанитай холбоотой этгээд юмуу эсвэл компани юм.

Тухайн хүний эсвэл тухайн хүний гэр бүлийн гишүүн нь Компанид хамааралтай бол:

- i. Компанийн хяналт эсвэл хамтын хяналттай;

2. Нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогууд (үргэлжлэл)

2.6 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол бодлогуудын товчоо (үргэлжлэл)

- ii. Компанид мэдэгдэхүйц нөлөөтэй;
- iii. Компанийн гол удирдах боловсон хүчин эсвэл компанийн нэгдмэл гишүүн

Байгууллага нь дараахь нөхцлүүдийн аль нэгийг мөрдөж байвал дараахь аж ахуйн нэгжтэй холбоотой байна:

- i. Байгууллага ба Компани нь нэг группын гишүүд (өөрөөр хэлбэл, толгой компани болон охин компани нь бусадтай холбоотой) гэсэн үг юм
- ii. Нэг аж ахуйн нэгж нь бусад аж ахуйн нэгжийн хараат компани эсвэл хамтарсан үйлдвэр (эсвэл бусад аж ахуйн нэгжийн гишүүн байх булгээр ажилладаг хараат компани эсвэл хамтарсан компани) юм
- iii. Аливаа аж ахуйн нэгж нь гуравдагч этгээдийн хамтарсан компани юм
- iv. Нэг аж ахуйн нэгж гуравдагч этгээдийн хамтарсан компани бөгөөд бусад аж ахуйн нэгж нь гуравдагч этгээдийн хараат компани юм
- v. Аж ахуйн нэгж нь Компанитай холбоотой аж ахуйн нэгжийн аль алиных нь ажилтнуудын ашиг тусын төлөө ажил эрхлэлтийн дараах тэтгэмжийн төлөвлөгөө юм. Компани өөрөө ийм төлөвлөгөөтэй байгаа бол ивээн тэтгэгч ажил олгогч нь компанитай холбоотой.
Байгууллага нь Компанийн хяналт, хамтарсан хяналттай этгээдийн хяналтанд эсвэл хамтран хяналт тавьдаг
- vi. Байгууллага буюу түүний хэсэг нь аливаа нэг гишүүн нь Компанийн удирдлага эсвэл компанийн толгой компанид удирдах гол боловсон хүчинд үйлчилгээ үзүүлдэг

3. НИЯГТЛАН БОДОХ БҮРТГЭЛИЙН ГОЛ ҮНЭЛЭМЖ, ТООЦООЛОЛ, ТӨСӨӨЛЛҮҮД

НББОУС-ын дагуу санхүүгийн тайлангуудыг бэлтгэх ажил нь удирдлагаас тайлагналын өдрийн байдлаарх орлого, зардал, хөрөнгө, өр төлбөрийн тайлагнасан дүн ба болзошгүй өр төлбөрийн тодруулга зэрэгт нөлөө үзүүлэх үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөллүүдийг хийхийг шаарддаг. Гэвч эдгээр төсөөлөл, тооцооллуудын тодорхой бус байдал нь ирээдүйд хөрөнгө, өр төлбөрийн бүртгэлийн дунд материаллаг дүнтэй залруулга хийхэд хүргэж болно. Ойролцоолсон тооцооллыг хийхэд хэрэглэсэн үнэлэмж, төсөөллүүдийг өөрчлөхөд хүргэж болох үйл явдлууд ирээдүйд тохиолдож болно. Үнэлэмж, ойролцоолсон тооцоолол, төсөөллүүдэд орсон аливаа өөрчлөлтийн нөлөөллийг зохистойгоор тодорхойлж болохуйц болсон үед нь санхүүгийн тайлангуудад тусгана.

Төсөөлөл, ойролцоолсон тооцооллуудыг байнга шалгаж үздэг ба эдгээр нь удирдлагын туршлага ба ирээдүйн үйл явдлын талаарх хүлээлт (тухайн нөхцөлд зохистой гэж үзэж байгаа) гэх мэт бусад хүчин зүйлүүд дээр суурилдаг. Гэхдээ бодит үр дүн эдгээр ойролцоолсон тооцооллуудаас өөр байж болно.

3 Нягтлан бодох бүртгэлийн гол үнэлэмж, тооцоолол, төсөөллүүд (үргэлжлэл)

Үнэлэмж

Компанийн нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогуудыг хэрэгжүүлэх явцад Компанийн удирдлага нь санхүүгийн тайлангуудад хүлээн зөвшөөрсөн дүнгүүдэд хамгийн том нөлөө үзүүлэх дараах үнэлэмжүүд (ойролцоолсон тооцооллуудтай холбоотой үнэлэмжүүдээс бусад)-ийг хийсэн. Үүнд:

Үйл ажиллагааны түрээс - Компани нь түрээслэгчийн хувьд

Компани түрээсийн гэрээ байгуулсан ба гэрээнд түрээсийн хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бүх эрсдэл ба өгөөжийг түрээслүүлэгч талд үлдэнэ гэж тодорхойлсон. Тиймээс түрээсийг үйл ажиллагааны түрээс гэж бүртгэсэн.

Үйл ажиллагааны түрээс – Компани нь түрээслүүлэгчийн хувьд

Түрээслүүлэгч нь хөрөнгийн эзэмшилтэй холбоотой бараг бүх эрсдэлийг хүлээж, өгөөжийг хүртэж байгаа түрээсийг үйл ажиллагааны түрээс гэж ангилна. Үйл ажиллагааны түрээсийн гэрээг анх байгуулахад гарсан шууд зардлуудыг түрээслсэн хөрөнгийн бүртгэлийн дүн дээр нэмэх ба түрээсийн хугацаанд түрээсийн орлогыг зөвшөөрөхтэй адил аргаар хүлээн зөвшөөрнө.

Тооцооллууд болон төсөөллүүд

Тайлан тэнцлийн өдрийн байдлаар хийгдсэн, дараагийн тайлант жилд хөрөнгийн бүртгэлийн дүнд материаллаг залруулга хийхэд хүргэж болзошгүй тооцоолуудын тодорхой бус байдлын ирээдүйн болон бусад томоохон эх үүсвэрүүдийн талаарх гол төсөөллүүдийг дор дурьдав. Компани нь тооцоолол, төсөөллийн параметруудийг санхүүгийн тайлан бэлтгэх явцад үндэслэн гаргадаг. Одоогийн санхүүгийн байдал ба ирээдүйн хөгжлийн төсөөлөл нь зах зээлийн өөрчлөлт эсвэл Компанийн удирдлагаас үл хамааран өөрчлөгдөж болно. Ийм өөрчлөлтүүд тохиолдсон даруйд төсөөлөл хэсэгт тусгагдана.

Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг тодорхойлох

Компани нь үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг тухайн хөрөнгийн хүлээгдэж буй ашиглагдах хугацаа болон ижил төстэй хөрөнгийн салбарын практик болон туршлагын бүлгийн үнэлгээн дээр үндэслэн тооцоолдог.

Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн тооцоолсон ашиглалтын хугацааг тодорхой хугацаа тутамд хянадаг ба биет хорогдол, техникийн болон дансны хуучрал, хөрөнгийг ашиглах хуулийн болон бусад хязгаарлалтуудын улмаас урьдын тооцооллоос хүлээлт нь өөрчлөгдсөн тохиолдолд ашиглалтын хугацаанд өөрчлөлт оруулна.

Дээр дурдсан хүчин зүйлүүдийн өөрчлөлтүүдийн улмаас бий болсон тооцооллын өөрчлөлтүүд үйл ажиллагааны ирээдүйн үр дүнд материаллаг нөлөө үзүүлж болно.

Ямар нэг цаг хугацаанд бүртгэсэн зардлын хэмжээ болон хугацаа нь дээрхи хүчин зүйлс, нөхцөл байдлуудын өөрчлөлтийн нөлөөнд ордог. Үндсэн хөрөнгө ба биет бус хөрөнгийн ашиглалтын хугацааг бууруулах нь үйл ажиллагааны зардлыг нэмэгдүүлэх ба эргэлтийн

бус хөрөнгийг бууруулдаг.

2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөрх үндсэн хөрөнгийн дансны үнэ 1,465,430.9 мянган төгрөг (2019: 1,471,806.9 мян.төгрөг).

Санхүүгийн бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралт

Үнэ цэнэ бууралтын ямар нэг шинж тэмдэг илэрсэн үед үнэ цэнэ бууралтыг шалгаж үзнэ. Үндсэн хөрөнгө ба биег бус хөрөнгийн үнэ цэнийн бууралтыг тодорхойлохдоо тухайн хөрөнгийн ашиглалтаас болон хугацааны эцэст борлуулахаас хүлээгдэж буй мөнгөн урсгалын тооцоолол хийхийг шаарддаг бөгөөд Компани нь санхүүгийн тайланд материаллаг нөлөөлж болох тооцоолол, төсөөлөл хийхийг шаарддаг. Ирээдүйн үйл явдал нь Компанийг эдгээр хөрөнгүүдийн үнэ цэнэ буурсан гэж дүгнэхэд хүргэж болно. Үр дүнд үүссэн үнэ цэнийн бууралтын гарз нь Компанийн санхүүгийн байдал болон үйл ажиллагааны үр дүнд материаллаг сөрөг нөлөөлөлтэй байж болно.

Бараа материалын үнэ цэнэ бууралт

Гэмтсэн, биегээр муудсан, хуучирсан, худалдан борлуулах үнийн түвшин өөрчлөгдсөн ба бусад шалтгаанаар бараа материалын цэвэр боломжит үнэ цэнэ өртгөөсөө бага болсон үед компани нь бараа материалын өртгийг бууруулж бичнэ. Бараа материалын өртөг, цэвэр боломжит үнэ цэнэ хоёрын аль багаар үнэлэх үнэлгээг байнгын үзлэг шалгалтаар санхүүгийн бүртгэлд бодитой үнэлэн бүртгэнэ. Хуучирсан ба ашиглагдахгүй нь тогтоогдсон бараа материалыг мөн актлаж тухайн санхүүгийн жилд зардал болгоно.

4. Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө

	2019	2020
Касс дахь мөнгө	218.1	8,487.0
Банкин дахь мөнгө	<u>74,331.0</u>	<u>166,384.5</u>
	<u>74,549.1</u>	<u>174,871.5</u>

2020 оны жилийн эцсийн мөнгөн хөрөнгийн үлдэгдэл нь өнгөрсөн оны мөн үеийнхээс 100,322.4 мянган төгрөг буюу 57.3%-иар өссөн үзүүлэлттэй байна. Тайлант оны мөнгөн хөрөнгийн эцсийн үлдэгдлийн 4.8%-ийг бэлэн мөнгө, 95.2%-ийг харилцахад байгаа мөнгөний үлдэгдэл эзэлж байна.

5. Дансны ба бусад авлага

	2019	2020
Дансны авлага	1,191,941.6	656,547.7
Бусад авлага	<u>14,319.1</u>	<u>1,530.8</u>
	<u>1,206,260.7</u>	<u>658,078.5</u>

Дансны авлага нь барьцаагүй, хүүгүй бөгөөд ерөнхийдөө ерэн (90) хоногийн дотор буюу төлөгддөг. Хугацаа хэтэрсэн авлагад хүү тооцдоггүй. Авлага нь анхны нэхэмжлэхийн

“АЙТҮҮЛС” ХК

2020 оны 12 сарын 31-нээр тасалбар болгосон санхүүгийн жилийн хувьд

үнээр буюу бодит үнэ цэнээр хүлээн зөвшөөрөгддөг. Удирдлага нь хэрэглэгч тус бүрийн төлбөр барагдуулах чадварын шинжилгээн дээр үндэслэн худалдааны авлага барагдуулалтыг хянадаг боловч авлага барагдуулалт нь хугацаа хэтэрсэн шинжтэй байна. Дансны авлагын оны эхний үлдэгдлээс тайлант онд 694,783.8 мянган төгрөг төлөгдөж барагдсан байна. Тайлант оны эхэнд байсан 18,917.6 мянган төгрөгийн авлагыг найдваргүй авлага болгосон.

6. Бараа материал

	2019	2020
Бараа	9,837.4	
Хангамжийн материал	96,694.3	95,316.9
Дүн	106,531.7	95,316.9

Тайлант оны Бараа материалын эцсийн үлдэгдэл 100%-ийг хангамжийн материалын үлдэгдэл эзэлж байна.

7. Үндсэн хөрөнгө

/мянган төгрөгөөр/

	Гэлрэн сайжруулалт	Барилга	тоног төхөөрөмж	Тээврийн хэрэгсэл	Тавилга эд хогшил	Компьютер бусад хэрэгсэл	Нийт дүн
Өртгөөр:							
Эхний үлдэгдэл	694,176.1	329,292.7	248,179.8		15,078.0	185,080.3	1,471,806.9
Нэмэгдсэн			26,440.0	29,000.0	3,706.9	105,021.0	164,167.9
Худалдаж авсан			26,440.0	29,000.0	3,706.9	105,021.0	164,167.9
Хасагдсан дүн			26,002.0				26,002.0
Худалдсан							
Эцсийн үлдэгдэл	694,176.1	329,292.7	248,617.8	29,000.0	18,784.9	290,101.3	1,609,972.8
Хуримтлагдсан элгдэл							
Эхний үлдэгдэл		21,153.7	30,157.9		22,824.3	164,265.7	238,401.6
Нэмэгдсэн дүн							
Байгуулсан		16,516.4	21,378.5	2,215.2	3,739.6	100,692.2	144,541.9
Элгдэл							
Хасагдсан дүн							
Данснаас хас элэг							
Эцсийн үлдэгдэл		37,670.1	51,536.4	2,215.2	26,563.9	264,957.9	382,943.5
Дансны төвөр дүн							
Эхний үлдэгдэл	694,176.1	329,292.7	248,179.8		15,078.0	185,080.3	1,471,806.9
Эцсийн үлдэгдэл	694,176.1	312,776.3	227,239.3	26,784.8	15,045.3	189,409.1	1,465,430.9

“АЙТҮҮЛС” ХК

2020 оны 12 сарын 31-нээр тасалбар болгосон санхүүгийн жилийн хувьд

НББОУС 16-д зааснаар Үндсэн хөрөнгийн солилцоо болон буцалтгүй тусламжаар авсан хөрөнгийг бодит үнэ цэнээр нь бүртгэнэ. Бусад тохиолдолд анхны өртгөөр нь бүртгэнэ. Компани үндсэн хөрөнгийн элэгдлийг шулуун шугамын аргаар тооцдог.

8. Дансны өглөг /мянган төгрөгөөр/

	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Төлөгдөх хугацаандаа байгаа	<u>86,486.6</u>	<u>41,334.9</u>

Дансны өглөг нь голчлон дотоодын бэлтгэн нийлүүлэгчдэд өгөх өглөгөөс бүрдэх ба төлбөрийн нөхцөл нь 30-90 хоногийн хооронд байна. Компани нь бүх өглөг гэрээний нөхцлийн дагуу төлөгдсөнийг баталгаажуулах санхүүгийн эрсдлийн удирдлагын бодлоготой.

9. Татварын өр төлбөр /мянган төгрөгөөр/

№	<u>Үзүүлэлт</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
1	ААНБОАТ өр	18,675.0	26,807.0
2	НӨАТ-ын өр	61,002.0	24,298.5
3	ХАОАТ-ын өр	14,084.8	7,818.3
4	Бусад татварын өр	1,551.3	1,065.0
	<u>Нийт дүн</u>	<u>95,313.1</u>	<u>59,988.8</u>

Тайланг жилийн татварын өрийн үлдэгдэл нь өмнөх оны мөн үеэс 35,324.3 мянган төгрөг буюу 37.1 %-иар буурсан үзүүлэлттэй байна.

10. Хувьцаат капитал /мянган төгрөгөөр/

2019 болон 2020 онуудын 12-р сарын 31-нээрх хувьцаат капитал:

	<u>Хувьцааны тоо</u>		<u>Хувьцаат капитал</u>	
	<u>2019</u>	<u>2020</u>	<u>2019</u>	<u>2020</u>
Нэгж хувьцааны нэрлэсэн үнэ	100	43		
<u>Батлагдсан ба гаргасан</u>	<u>34,452,124</u>	<u>34,452,124</u>	<u>3,445,212.4</u>	<u>1,481,441.3</u>

2019 онд Компанийн дүрмийн 4.1-д заасан зарласан хувьцаа нь нэг бүрийн 100 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэж байсан бөгөөд 2020 оны 04 сарын 29-ний өдрийн 04 тоот ТУЗ-ийн хурлын тогтоолоор Айтүүлс ХК-ийн дүрмийг шинэчлэн батлуулж, нэг ширхэг хувьцаа 43 төгрөгийн нэрлэсэн үнэтэй 34,452,124 ширхэг энгийн хувьцаанаас бүрдэнэ гэж заасан байна.

“АЙТҮҮЛС” ХК-ийн
ГҮЙЦЭТГЭХ ЗАХИРАЛ
Б.ТАМИР ТАНАА

Хаяг: Чингэлтэй дүүрэг, 4-р хороо,
Сүхбаатарын гудамж, Peace Building, 302 тоот
Утас: 99093541, 88002321; Факс: 976-11-327230;
Цахим шуудан: altantsetseg@sdaudit.mn

2021.03.04 № ГАЗ/21-18
танай _____ -ны № _____ -г

Гэрээт ажлын захидал

“Айтүүлс” ХК, “Сэрэлт Дөл Аудит” ХХК-ний хооронд байгуулсан гэрээ (хэлцэл)-д танай компанийн 2020 оны 12 дугаар сарын 31-ний өдрөөр гаргасан баланс, уг өдрөөр дуусгавар болсон дэлгэрэнгүй орлогын тайлан, өмчийн өөрчлөлтийн тайлан, мөнгөн гүйлгээний тайланд аудит хийхээр харилцан тохиролцсон билээ.

Энэхүү гэрээт ажлын талаарх өөрсдийн ойлголтыг бид энэ захидлаараа баталгаажуулахыг хүсч байгаагаа илэрхийлэхэд бидэнд таатай байна.

Манай талаас үзүүлэх аудитын үйлчилгээний зорилт нь санхүүгийн тайлангуудад дүгнэлт өгөх явдал юм. Бид аудитыг Аудитын олон улсын стандартын дагуу явуулна.

Санхүүгийн тайлангууд материаллаг зөрчилгүй илэрхийлэгдсэн гэдэг үндэслэлтэй нотолгоо олж авах зорилгоор аудитын ажлыг төлөвлөж, гүйцэтгэхийг уг АОУС-д заасан байдаг. Аудитын явцад санхүүгийн тайлан дахь дүн, нэмэлт тодруулгууд нь зөв эсэхийг нотлоход тестийн аргыг хэрэглэнэ.

Түүнчлэн тус компанид хэрэглэгдэж байгаа нягтлан бодох бүртгэлийн зарчмууд, удирдлагын хийсэн томоохон хэмжээний тооцооллууд, түүнчлэн санхүүгийн тайлагналын байдалд бүхэлд нь үнэлэлт өгнө. Эдгээрийг ажил хэрэг болгоход танай ажилтнууд идэвхийлэн оролцоно гэдэгт бид эргэлзэхгүй байна.

Аудитын тестийн арга болон бусад уламжлалт хязгаарлагдмал шинж чанар, түүнчлэн нягтлан бодох бүртгэлийн ба дотоод хяналтын системийн ямар нэг уламжлалт хязгаарлагдмал байдлын улмаас зарим материаллаг зөрчлийг ч илрүүлэхгүй байх болон зарим алдаатай зүйлс гарах магадлал байхыг бид үгүйсгэхгүй. Гэхдээ ийм төрлийн алдааг аль болохоор хамгийн бага байлгах аар бид аудитын ажлыг төлөвлөж явуулна.

Бид жилийн эцсийн санхүүгийн тайланг баталгаажуулах ба хараат бус аудитын тайланг нэмэлт тодруулгын хамт хүргүүлж, нягтлан бодох бүртгэл, хууль эрх зүйн орчны нийцтэй байдлыг тусгасан, дотоод хяналтын системийн эрсдэлтэй сул талуудыг үнэлж, цаашид засаж сайжруулах талаар дэлгэрэнгүй зөвлөмжийг бичиж, гэрээний хугацаанд компанийн удирдлагад хүргүүлнэ.

Зохих нэмэлт тодруулга бүхий санхүүгийн тайланг бэлтгэх нь компанийн удирдлагын хүлээх хариуцлага гэдгийг бид сануулахыг хүсч байна.

Үүнд, нягтлан бодох бүртгэлийн зохих бичилт болон дотоод хяналтыг хангах, нягтлан бодох бүртгэлийн бодлогыг сонгож хэрэглэх, байгууллагын хөрөнгийг найдвартайгаар хадгалах, хамгаалах, нөөцийг үр ашигтай зарцуулах зэрэг зүйлс багтана.

Аудитад хамрагдах санхүүгийн болон бусад бүх мэдээллийн үнэн, зөвийн баталгааг бичгээр гаргаж өгөхийг бид хүсэж байна.

Бид танай хамт олонтой хамтран ажиллах чин эрмэлзэлтэй байгаа бөгөөд аудиттай холбоотой бидний хүссэн аливаа бүртгэл, баримт, бусад мэдээллээр биднийг хангана гэдэгт итгэж байна.

Санхүүгийн тайлангийн аудитын ажлыг та хүлээн зөвшөөрч байгаагаа илэрхийлэн энд гарын үсгээ зурж манай талд ирүүлнэ үү.

“Сэрэлт Дөл Аудит” ХХК-ийн

Захирал Д.Алтанцэцэг
Аудитын менежер Д.Эрдэнэчимэг

“Айтүүлс” ХК-ийн

Гүйцэтгэх захирал Б.Тамир
Нягтлан бодогч Өнөрбадрах